

Kentlerde Turizmin Yönetilmesi ve Sürdürülebilir Gelişimi İçin Konaklama Vergisi: Dünya'dan Örnekler ve Türkiye Uygulaması

Accommodation Tax for Management and Sustainable Development of Tourism in Cities: Examples from the World and Application in Türkiye

Ömer Faruk TEKİN

Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO,
Pazarlama ve Reklamcılık Bölümü, ofaruktekin@selcuk.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0002-9014-618X>

Makale Başvuru Tarihi: 09.06.2024

Makale Kabul Tarihi: 31.12.2024

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Servet SAY

Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler MYO,
Muhasebe ve Vergi Bölümü, servetsay@selcuk.edu.tr
<https://orcid.org/0000-0003-4216-6650>

ÖZET

Çalışmanın amacı, dünya ülkelerinden uygulama örnekleri vererek, 2023 yılı başında Türkiye'de yürürlüğe giren konaklama vergisini, özellikleri, temel unsurları, vergi sistemimiz içindeki yeri ve muhasebeleştirilmesi bakımından analiz etmektir. Turizmin sürdürülebilirliği, bir kalkınma ekonomisine dönüştürülmesi, doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunması ve turizme yönelik vergi politikaları sektörle ilgili tartışmaların başında gelmektedir. Öncelikle Avrupa ülkelerinde, ABD'de ve Japonya'da uygulanmaya başlayan son yıllarda daha fazla ülkede benimsenen konaklama vergisi de bu hususlarla birlikte tartışılan konulardan biridir. Turist vergisi, şehir vergisi gibi farklı terimlerle anılan konaklama vergisi, konaklama işletmeleri tarafından verilen hizmetler üzerinden alınan bir vergidir. Konaklama vergisi aşırı turizmin kontrol altında tutulması, turizm faaliyetleri sonucu ortaya çıkan olumsuzlukların en aza indirilmesi ve turizm hizmetlerinin kalitenin artırılması amacıyla uygulanmaya başlamıştır. Ayrıca, yerel hizmetlerin turizmin yoğunlaştığı sezonlarda da kaliteli sunulması, kent yönetimlerinin mali bakımdan geliştirilmesi, yatırım ve tanıtıma yönlendirilen gelirlerle turizmin gelişim ve sürdürülebilirliğinin sağlanması amaçlanmaktadır. Bu çalışmada, ilk olarak turizm hizmetlerinin vergilendirilmesinin faydaları ve gerekçeleri incelenmektedir. Turizmde uygulanan vergiler üzerinde durularak, konaklama vergisinin tanımı ve teorik çerçevesi sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler:

Kent,
Turizm,
Turist Vergisi,
Şehir Vergisi,
Konaklama Vergisi,

ABSTRACT

The study aims to analyze the accommodation tax, which entered into force in Turkey at the beginning of 2023, in terms of its features, basic elements, its place in the Turkish tax system, and its accounting by giving examples from the world's countries. The sustainability of tourism, its transformation into a development economy, the protection of natural, historical, and cultural values, and tax policies for tourism are among the forefront of discussions related to sector about the sector. The accommodation tax, which has been adopted in more countries in recent years and has started to be implemented primarily in European countries, the USA, and Japan, is one of the issues discussed together with these issues. Accommodation tax, which is referred to by different terms such as tourist tax, and city tax, is a tax on services provided by accommodation businesses. Accommodation tax has been implemented to keep excessive tourism under control, to minimize the negative effects arising from tourism activities, and to increase the quality of tourism services. In addition, it aims to provide quality local services during the seasons when tourism is intensified, develop the city administrations financially, and ensure the development and sustainability of tourism with incomes directed to investment and promotion. In this study, firstly, the benefits and justifications of taxation of tourism services are examined. The definition and theoretical framework of the accommodation tax are presented, with an emphasis on the taxes applied in tourism.

Keywords:

City,
Tourism,
Tourist Tax,
City Tax,
Accommodation Tax,

Önerilen Alıntı (Suggested Citation): TEKİN, Ömer Faruk ve SAY, Servet (2024), "Kentlerde Turizmin Yönetilmesi ve Sürdürülebilir Gelişimi İçin Konaklama Vergisi: Dünya'dan Örnekler ve Türkiye Uygulaması", *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, S.7(3), ss.906-921, Doi: <https://doi.org/10.33712/mana.1498352>

1. GİRİŞ

Turizmin kalkınma ekonomisine dönüştürülmesi, turistik değerlerin korunması ve sürdürülebilirliği, idarî ve malî politikalar ve turizm vergileri sektörle ilgili tartışmaların başında gelmektedir. Turizm vergilerinden biri olan konaklama vergisi, konaklama işletmeleri tarafından sunulan hizmetler üzerinden alınan sabit oran veya değer esaslı üzerinden uygulanan ek satış vergisidir.

Ülkelere hatta kentlere göre şehir vergisi, turist vergisi, geceleme vergisi gibi değişik isimlerle ifade edilen konaklama vergisi genellikle otel odaları, pansiyon veya diğer kısa süreli konaklama biçimleri için ödenen miktarın yüzdesi olarak alınmaktadır. Bazı belediyeler oda veya kişi başına gecelik belirli bir ücret almaktadır. Adı ne olursa olsun konaklama vergileri, bir kentteki yol, park, su, atık toplama ve çevre temizliği gibi belediye hizmetlerini kullanan, ancak bunlar için kentte yaşayanlar gibi ödeme yapmayan turistlerin, kent hizmetlerinin maliyetlerine katkı sağlamaları gerektiği fikrine dayanmaktadır.

Konaklama vergisi ile toplanan gelirlerle genellikle turizm endüstrisinin gelişim ve sürdürülebilirliğini, tanıtım ve pazarlamasını finanse etmek amaçlanmaktadır. Bunun yanı sıra, kitle turizminin büyük bir yoğunluğa hatta kalabalığa dönüştüğü, yerli halkın ve turistlerin bu yoğunluktan olumsuz etkilendiği, aşırı turizmin yaşandığı şehirlerde ve ülkelerde, yoğunluğun kontrol edilmesi ve yıkıcı etkilerinin azaltılması amacıyla konaklama vergilerine başvurulmaktadır. Bu durumda turizmin gelişimi ve sürdürülebilirliği yanında kontrolü ve yönetilmesi için de bir politika aracı olarak kullanılmış olmaktadır.

Ülkemizde yeni uygulanmaya başlayan konaklama vergisine odaklanan bu çalışmada, öncelikle turizm faaliyetlerinin vergilendirilmesinin temel faydalarına ve gerekçelerine değinilmektedir. Daha sonra turizmle ilgili faaliyetleri etkileyen vergiler, harçlar ve ücretler üzerinde durulmaktadır. Konaklama vergisinin kavramsal çerçevesinden sonra özellikle Avrupa ülkelerindeki uygulamalar olmak üzere dünyadan örnekler sunulmaktadır. Bu uygulamalarda, verginin kapsamı ve istisnaları, değer esasına dayalı veya sabit oranlı olması, kişi başına/oda başına gecelik alınması; kente, belediyeye veya bölgeye göre değişen uygulama farklılıkları ortaya konulmaktadır. Son bölümde ise Türkiye’de 2023 yılı başında yürürlüğe giren bir genel tebliğle uygulanmaya başlayan konaklama vergisi ele alınmaktadır. Konaklama vergisi, Türk vergi sistemi ve mevzuatı açısından değerlendirilmekte ve verginin özellikleri ve temel unsurları ele alınmaktadır. Son olarak verginin hesaplanması, e-fatura ve e-arşiv olarak değerlendirilmesi ve muhasebeleştirilmesi üzerinde durulmaktadır.

2. TURİZMDE VERGİLENDİRME VE KONAKLAMA VERGİSİ

Turizm hizmetlerinin vergilendirilmesi diğer ekonomik alanlardan çok farklı değildir ve uygulanan ülkedeki vergi sistemi ile örtüşmektedir. En büyük gelir hacmi çoğunlukla katma değer vergisi ve kişisel veya kurumsal gelir vergisinden gelmektedir. Turizm hizmetlerinin vergilendirme oranı hem Avrupa Birliği içinde hem diğer ülkelerde farklılık göstermektedir. Literatürde turizm sektörü ile ilgili olarak doğrudan veya dolaylı vergilerin düzenlenmesi ve bunların talebin gelişimi ve sektörün toplam performansı üzerindeki etkileri ile ilgilenen çalışmalar da bulunmaktadır (Plzáková ve Studnička, 2021).

Turizm faaliyetlerinin vergilendirilmesinin üç temel yararı bulunmaktadır. En önemli yarar tabii ki bütçeye gelir sağlamaktır. Gelişmiş ülkelerin bazılarında vergi gelirlerinin yaklaşık %10’u turizmden elde edilmektedir. Turizm bazı küçük ada ülkelerinde en büyük gelir kaynağıdır. Onlarda bu oran nerdeyse %100’e varmaktadır. Turizm sektöründeki vergilendirmenin öteki yararları ise vergi yükünün çoğunlukla turistlere aktarılması ve negatif dışsallıkların azaltılmasıdır (Çelikkaya, 2011:177).

Son yıllarda, başta havayolu ulaşımı ve konaklama hizmetleri olmak üzere turizmle ilgili vergi, harç ve ödemelerde genel bir artış görülmektedir. Genel vergi gelirlerine katkıda bulunmak, turizmin gelişimi ve sürdürülebilirliğine yönelik kamu yatırımlarını desteklemek genelde öne çıkan gerekçelerdendir. Ancak turizmle ilgili özel vergilendirmenin gerekçesi ülkeden ülkeye ve uygulanan vergi türüne göre değişebilmektedir. Ancak birçok uygulama örneğinde şu gerekçeler öne çıkmaktadır (OECD, 2014:73-74);

- Turistlerin hassas bölgelerdeki etkilerini daha iyi yönetmek ve ticari faaliyetlerin yönetim planlarıyla tutarlı olmasını sağlamak için çevre koruma ve altyapı geliştirmeyi finanse etmek önemli gerekçelerden biridir. Örneğin İzlanda’daki Konaklama Vergisi, gelirin doğaya dayalı turistik cazibe merkezlerinin geliştirilmesini, bakımını ve korunmasını teşvik etmek için tahsis edildiği çok az vergiden biridir.

- Gümrük, göçmenlik, güvenlik, karantina ve kısa süreli vizelerin verilmesi dâhil olmak üzere girişlerin yapıldığı havaalanlarında bu yolcu işlemlerinin maliyetinin karşılanması için ödeme alınmaktadır. Örneğin Güney Afrika'daki havaalanlarında yolculara sağlanan çeşitli havaalanı hizmetleri ve tesisleriyle ilgili hem işletme hem de sermaye harcaması maliyetlerini karşılamak için her yolcudan bir yolcu hizmet bedeli alınır.
- Hedef ülkeye varan, ülkeden ayrılan ve bu ülkeler içinde seyahat edenlerin emniyetini ve güvenliğini sağlamak amacıyla vergi alınabilmektedir. Örneğin Yeni Zelanda havalimanlarından iç hat ve dış hat uçuşlarında giden yolcu başına yolcu güvenlik harcı alınmaktadır. Bu vergi ile havacılık sektörünün güvenliğini sağlamaktan sorumlu bir hükümet kuruluşuna fon sağlanmaktadır.
- Ziyaretçi harcamalarını ve istihdam yaratmayı teşvik etmek amacıyla vergi alınmaktadır. Örneğin İsrail'de, tüketimin artmasını teşvik etmek için turistlerin satın aldığı tüm mallarda KDV iadesi bulunmaktadır. İrlanda'da ise turizmi ve sektördeki istihdamı canlandırmak amacıyla, otel ve restoranlarda indirimli KDV oranı uygulanmaktadır.
- Yurt içi ve yurt dışı pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinin finansmanını sağlamak için vergi uygulanmaktadır. Örneğin Meksika'da, ülkeye turizm amacıyla giren kişilere uygulanan vergiden elde edilen gelirin %80'i, yerel ve uluslararası tanıtım faaliyetlerini desteklemek için Meksika Turizm Kurulu'na yönlendirilmektedir.
- Turizm altyapısına yatırımın teşvik edilmesi için de vergi düzenlemeleri yapılmaktadır. Örneğin Avustralya'da, otel sektöründe daha fazla yatırımı teşvik etmek için, yıllardır oteller için ayrıcalıklı bir vergi politikası uygulanmaktadır. Buna göre, otellerdeki ve kısa vadeli konaklama geliştirmelerindeki yatırımcılar, diğer amaçlar için yeni binaların çoğundaki yatırımcılara kıyasla imtiyazlı amortisman oranları almaktadır.

Bir kamu politikası aracı olarak vergilendirme turizm sektörünün yönetilmesi ve sürdürülebilirliğinde önemli roller üstlenmektedir. Öncelikle söylemek gerekir ki, turizmde vergilendirme yüksek sosyal kabul edilebilirlik ve malî sistem açısından potansiyel gelirin büyüklüğünden kaynaklanmaktadır. İkinci olarak, turistler tarafından tüketilen kamusal mal ve hizmetleri finanse etmek için kullanılmaktadır. Vergilendirmenin bir diğer rolü de piyasayı ve koşulları düzenleyici (çevre düzenlemeleri gibi) özelliğinin bulunmasıdır (Yavan, 2020:189).

2.1. Turizmde Uygulanan Vergiler

Turizmin yoğun olduğu yerleşim birimlerinde hizmetleri yerine getiren yerel yönetimlerin/belediyelerin altyapı, ulaşım, atık yönetimi ve çevre temizliği gibi hizmetlere yönelik harcamalarında önemli bir artış olmaktadır. Turizmle birlikte artan nüfus yoğunluğu hizmet verilen yerleşik nüfus kapsamında olmadığı için, böyle geçici nüfus yoğunlukları için yerel yönetimlere fazladan gelir tahsis edilmemektedir. Bu durum turizmin yoğun olduğu yerleşimlerde yerel yönetimlerin sunduğu hizmetlerin maliyet ve kalitesini olumsuz etkilemektedir. Yerel birimlerin artan maliyetlerini karşılamak ve hizmet kalitesini arttırmak için başvurulan çözümlerden biri de turizm vergileridir (Kızıltoprak, 2022:14).

Turizmle ilgili faaliyetleri etkileyen vergiler, harçlar ve ücretler, *i) varış ve ayrılış; ii) hava yolculuğu; iii) otel ve konaklama; iv) tüketim vergisi oranlarında indirim; v) çevreyle ilgili düzenlemeler ve vi) teşvikler* gibi temel başlıklara odaklanmaktadır. Turizm vergilendirmesindeki son eğilimler ve gelişmeler şöyle özetlenebilir (OECD, 2014:73);

- Birçok vergi doğası gereği uzun süredir devam etmesine rağmen, son 10-15 yılda turizmle ilgili vergi, harç ve ücretlerin sayısında ve kapsamında *genel bir artış* olmuştur.
- Turistlerin destinasyonlara *varış ve ayrılış* ile ilgili temel vergiler vizelerdir. Kısa süreli kalışlar için ortak vize politikalarını benimseyen ülke sayısında artış olmuştur.
- Özel olarak *hava yolculuğuyla* ilgili vergilerin sayısında bir artış olmuştur. Birçoğu güvenlik, yolcu hizmetleri ve havaalanı kalkışları alt kategorilerine ayrılmaktadır. Bunlardan bazıları bilet fiyatlarını artırarak çevre dostu davranışları teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- *Oteller ve konaklama tesislerine* özgü vergilerin çok büyük çoğunluğu (*örneğin geceleme vergileri, konaklama vergileri veya doluluk vergileri*) yerel düzeyde ve öncelikle belediye düzeyinde uygulanmaktadır. Ancak bazı ülkelerde ulusal düzeyde uygulama örneklerine de rastlanmaktadır.

- Turizmle ilgili faaliyetler için *tüketim vergisi oranlarının azaltılması politikası*, öncelikle otellere ve restoranlara odaklanmaktadır. Son yıllarda genel olarak standart oranları koruma veya artırma yönünde daha geniş bir eğilim gözlemlenmektedir.
- İşletmecilerin ve/veya turistlerin çevresel açıdan olumlu davranış değişikliğini teşvik etmek veya turizm faaliyetlerinin çevresel etkilerini daha iyi yönetmek için fon sağlamak üzere tasarlanmış *çevre koruma odaklı vergilerin sayısında büyük bir artış* olmuştur.
- Otellere ve diğer konaklama ve eğlence tesislerine daha fazla yatırım yapılmasını, turistlerin daha fazla harcama yapmasını (örneğin vergi iade programları) ve iç turizmin gelişmesini teşvik etmek için *vergi teşvikleri* yapılmaktadır.
- Genel olarak, turizmle ilgili vergilerin ve teşviklerin, turizmin rekabet edebilirliğini olumsuz etkilemeden belirtilen hedeflere ulaşmalarını sağlamak için etkilerinin izlenmesi, değerlendirilmesi ve analizi konusunda *eksiklikler* olmuştur.

Dünyanın birçok ülkesinde turizm vergileri, geleneksel olarak kitle turizmini ziyaretten caydırmak için değil, yoğunlukla hizmet sunan kamusal birimlerin gelir sağlama istekleri nedeniyle uygulanmaktadır. Ancak konaklama vergisi düşüncesi, özellikle çevresel, tarihi ve sosyal etkilerin daha belirgin olduğu yerlerde yüksek sayılara ulaşan kitle turizmini yönetmek ve özellikle caydırmak için bir çözüm önerisi olarak ortaya çıkmıştır. Konaklama vergisi, Venedik, Paris, Roma gibi kitle turizminin aşırı turizme dönüştüğü şehirlerde, destinasyonun turistik değerini korumak amacıyla turist sayısını sınırlamak için bir turizm vergisi olarak önerilmektedir. Bu temel olarak, artan sayıda turist için kentsel hizmetler, altyapı, teknolojik imkânlar ve güvenli bir ortam sağlama maliyetlerini dengelemek, şehirde harcama yapmaya daha az istekli olanları caydırmak ve böylece kitlesel turizm sayılarını azaltmak için bir politika aracı olarak kullanılmaktadır (McCartney, 2019).

Bazı destinasyonların turistler tarafından normalden çok fazla ilgi görmesiyle oluşan yığılma ve kalabalıktan kaynaklanan olumsuzlukları ifade etmek için aşırı turizm kavramı kullanılmaktadır. Aşırı turizm, kentte yaşayanların, günlük hayatlarını ve yaşam tarzlarını etkileyen, imkânlar/hizmetlere erişimlerini engelleyen ve genel refahlarına zarar veren geçici veya mevsimlik turizm yoğunluğunun sonuçlarından mustarip olduğu bölgelerde aşırı kalabalığa yol açan aşırı ziyaretçi artışıdır (Milano vd., 2018; Milano vd., 2019). Aşırı turizm, yerel halkı yabancılaştırabilecek, çevreye zarar verebilecek, altyapıyı ve kentsel hizmetleri sınırlarına kadar zorlayabilecek ve sonuç olarak ziyaretçi deneyimini de olumsuz etkileyebilecek turist sayısı açısından bir taşma noktası olarak anlaşılmaktadır. Aşırı turizmle mücadele için politikalar tasarlarken turist vergileri, harçlar ve değişken fiyatlandırma gibi ekonomik araçların kullanılması öngörülmektedir (Nepal ve Nepal, 2021:1109).

2.2. Konaklama Vergisi

Yüksek gelir (döviz) getiren bir ekonomik faaliyet olan turizm, ülke ekonomileri için önemli sektörlerden biridir. İstihdam ve katma değer yaratma gibi ekonomik avantajları olan turizmin bazı olumsuz etkileri de bulunmaktadır. Kamu hizmetlerinin sunulmasında zorluğa ve hizmet maliyetlerinde artışa sebep olabilmekte, tarihi, doğal ve kültürel değerlerin zarar görmesine ve çevre kirliliğine yol açabilmektedir. Turizmin bu negatif etkileri sektör üzerinde birtakım politika araçlarının ve kamusal düzenlemelerin devreye sokulmasını gerekli kılmaktadır. Turizmin vergilendirilmesi, karar vericiler tarafından, kamu gelirlerinin artırılması ve olumsuz dışsallıkların azaltılması için uygun bir politika aracı olarak görülmektedir. Bu gerekçeyle son yıllarda pek çok ülkede turizm sektörüne yönelik vergiler uygulanmaya başlanmıştır. Turizm sektörüne yönelik vergiler temelde, turizm işletmecilerinden ve turistik hizmetlerden yararlanan tüketicilerden alınan vergilerden meydana gelmektedir. Bazı ülkelerde uygulanmaya başlayan ve giderek yaygınlaşan konaklama vergileri de bu turizm vergilerinden biridir (Yavan, 2020:188).

Konaklama vergisi bir kentte / yerleşim alanında yaşayanların dışında, bölgeyi ziyarete gelen yerli veya yabancı turistlerin, bölgede sunulan kentsel / beledi hizmetlere maddî katılımını öngören turizm kaynaklı bir vergidir. Katma Değer Vergisi (KDV) ve tüketim vergisi gibi genel vergilere ek olarak uygulanan konaklama vergisinin mükellefi sadece (yerli veya yabancı) turistlerdir. Konaklama işletmelerinin gecelik konaklama ücretlerine, belirli bir oran veya tutar eklenerek uygulanmaktadır (Doğan, 2017:272).

Şehir vergisi (*city tax*), doluluk vergisi (*occupancy tax*), otel vergisi (*hotel tax*), turist vergisi (*tourist tax*), kentsel turist vergisi (*municipal tourist tax*), oda vergisi (*room tax*), yatak vergisi (*bed tax*), satış vergisi (*sales tax*), turizm iyileştirme vergisi (*tourism improvement tax*) olarak da bilinen konaklama vergisi (*accommodation*

tax, lodging tax) otel konuklarına konaklama türü/kalitesi ve geceleme sayısına bağlı olarak sabit oran veya değer esaslı (*ad valorem*) üzerinden uygulanan bir tür özel ek satış vergisidir. Ancak konaklama vergilerinin çoğu sabit bir ücret yerine oda fiyatının bir yüzdesi yani *ad valorem* olarak tahsil edilmekte ve bu sebeple önemli gelir sağlamaktadır. Otellerin yanı sıra motel, kamp alanı, konaklama hizmeti veren turistik evler ve apartman daireleri ile kâr amacı gütmeyen kuruluşlara veya kamuya ait konaklama tesislerinde de konaklama vergisi uygulanmaktadır (Çetin, 2014:28; Hazinski ve Gonzalez, 2022; Hudson vd., 2021:206).

Konaklama vergisi, genellikle tarihî ve turistik merkezlere sahip olan ülkelerde, konaklama veya diğer turizm hizmetlerinden yararlanan kişilerden, bu hizmetlerin maliyetlerini finanse etmek, turizm faaliyetlerini gerçekleştirmek, turizm altyapısını geliştirmek ve yatırımları arttırmak gibi amaçlarla ve ağırlıklı olarak yerel yönetimler (*kent yönetimleri*) tarafından, konaklama tesislerince verilen hizmetler üzerinden alınan vergi olarak tanımlanabilir (Akıncı, 2020:78-79).

Politik açıdan bakıldığında, konaklama vergilerini uygulamak diğer vergilere göre daha kolay olabilir. Çünkü konaklama tesislerini kullanan ziyaretçiler kentin bir parçası ve dolayısıyla yerel belediyelerin seçmenleri değildir. Uygulamada tipik olarak, konaklama işletmecileri vergiyi konuklardan tahsil etmektedir ve tahsilâtların yüzde biri veya ikisi kadar küçük bir idarî ücret almaktadır. Yasal olarak *vergi yükü (incidence)* tüketiciye/konuklara düşse de konaklama vergisinin ekonomik yükü konaklama hizmeti sağlayanlar ile tüketiciler tarafından paylaşılmaktadır. Bu durum konaklama piyasasının rekabetçi olmasıyla yakından ilgilidir. Konaklama vergisinin uygulanması elbette otel ve konaklama fiyatlarını da yükseltmektedir. Konaklama arz ve talebinin esnekliğine bağlı olarak, otel işletmecisi verginin tamamını konuklarına yansıtmayabilir. Arz ve talebin esnekliği piyasa koşullarına bağlı olarak değiştiğinden, konaklama vergisinin gerçek yükü piyasa koşullarına göre değişecektir (Hazinski ve Hansel, 2021:9).

3. DÜNYADA KONAKLAMA VERGİSİ UYGULAMA ÖRNEKLERİ

Günümüzde ulaşım imkânları ve seçeneklerinin artması, uluslararası iş bağlantılarının gelişmesi ve gezi, tatil ve dinlenme anlayışının değişmesi gibi faktörler insanların iş veya turizm amaçlı yolculuklarında önemli bir artış getirmiştir. İş veya turizm amaçlı bu yolculuklar elbette başka ülkelerde ve/veya kentlerde geçici konaklamayı da beraberinde getirmektedir. Avrupa, Amerika ve Uzakdoğu'da yerleşme amacı taşımayan (*geçici*) konaklamalar için yerli ve yabancı turistlerden konaklama hizmeti için ödenen ücretle birlikte, KDV'nin yanı sıra belli bir oran veya miktarlarda konaklama vergisi alınmaktadır. Sadece turistik amaçlı konaklamaları kapsamayan bu vergi, kentte yerleşik olmayan kişilerin gecelik konaklama bedellerine uygulanan belli bir oranın veya belli bir miktarın ilave edilmesiyle hesaplanmaktadır. Uygulamada genellikle ya konaklama türü ve kalitesine göre değişen belli bedeller veya konaklama için ödenen bedelin belli bir yüzdesi vergi olarak alınmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde geçici konaklamalardan yabancı ve yerli turistlerden KDV'nin konusuna girdiği için vergi alınmaktadır. Avrupa Birliği üyesi ülkelerde, KDV ile ilgili değişikliklerin öngörüldüğü 2006/112/EC sayılı Konsey Direktifi (The Council of The European Union, 2006; 2011), şehir vergisi uygulamasının da yasal dayanağıdır; 01 Temmuz 2022 tarihinde yeniden düzenlenmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinde konaklama vergisinden elde edilen gelirler yerel birimlere ve kent yönetimlerine bırakılmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde KDV yerine uygulanan satış vergisinin konusuna giren konaklamalar, Avrupa ile benzer şekilde konaklama vergisine tabi tutulmaktadır. Ancak Avrupa Birliği'nden farklı olarak, ABD'de kamp alanları ve karavanlarda gerçekleşen konaklamalar satış vergisinin konusuna girmediğinden dolayı konaklama vergisi kapsamına da girmemektedir. Avrupa Birliği'nde kamp alanlarında, çadır ve karavanlarda gerçekleşen tatil amacıyla yapılan konaklamalar da konaklama vergisine tabi tutulmaktadır. Konaklama vergisinde, verginin mükellefi geçici süreyle konaklama hizmetlerinden faydalananlardır. Uygulama örneklerinin hemen hepsinde, yetkili merkezî veya yerel idareye sunulan vergi gelirleri, ülkelere veya kentlere göre değişmektedir. Bu gelirin önemli bir kısmı verginin toplandığı yerel birime veya kent yönetimine aktarılmaktadır (Bozdanoğlu, 2013:132).

Konaklama vergisi uygulaması sadece Avrupa Birliği üyesi ülkelerde değil, Avrupa'nın birçok ülkesinde giderek artış göstermektedir. Avrupa'nın bazı kentleri için, konaklama vergisinin yeni bir uygulama olduğu söylenemez. Fransa'da 1910 tarihli bir kanunla oluşturulan turist konaklama vergisi, belediyelerin turist kabulü lehine harcamalar yapması girişimiyle tesis edilmiştir. Başlangıçta, yalnızca sınıflandırılmış turizm merkezleri tarafından uygulanabilmiştir (Impots, 2023).

Avrupa Birliği üyesi ülkelerden, çoğu Kuzey Avrupa'da bulunan 8'i dışında, hepsinde konaklama vergisi alınmaktadır (Tablo 1). Güney Kıbrıs, Danimarka, Estonya, Finlandiya, İrlanda, Letonya, Lüksemburg ve

İsveç'te konaklama vergisi uygulanmamaktadır. Ülkelerin, şehirlerin ve belediyelerin farklı oranları ve ücretlendirme yöntemleri, konaklama vergilerini karşılaştırmayı zorlaştırmaktadır. Konaklama vergileri genellikle gecelik konaklamalardan alınmaktadır. Ancak bazı yerler günübirlik ziyaretçiler için de vergi uygulamaktadır. Ayrıca vergi miktar veya oranları sezona, konaklama biriminin yıldız derecelendirmelerine ve bir varış noktası içindeki bölgelere göre değişiklik gösterebilmektedir. Polonya'da, konaklama vergisini (*lokalny podatek*) alma hakkı, belirli çevresel koşulları karşılayan bir destinasyona bağlıdır. Ocak 2018'de Yunanistan, ülke genelinde konaklama kategorisine göre artarak uygulanan (*oda başına, gecelik*) bir konaklama vergisi almaya başlamıştır (ETOA, 2019).

Avrupa Birliği'nden ayrılan Birleşik Krallık'ta da 2023 yılına kadar şehir vergisi uygulaması yoktur. Ancak bazı yeni gelişmeler olmaktadır. Birleşik Krallık'ta ziyaretçilerden şehir vergisi veya turist vergisi (*City Visitor Charge*) alan ilk şehir Nisan 2023'te Manchester olmuştur. Yeni düzenlemeye göre Manchester'da şehir merkezindeki otellerde veya tatil amaçlı kalınan dairelerde geceleleyen konuklardan oda başına gecelik 1 Sterlin tahsil edilmektedir (Parveen, 2023). Yine Birleşik Krallık'a bağlı İskoçya'da hükümet tarafından Mayıs 2023'te yerel makamlara ziyaretçi vergisi veya turizm vergisi uygulama yetkisi veren bir yasa tasarısı hazırlanmıştır (Scottish Government, 2023).

Tablo 1. Avrupa Birliği Ülkelerinde Konaklama Vergisi Miktarları (2023)

Ülke	Vergi Matrahı	Vergi Miktarı veya Oranı	Uygulamaya dair özellikler
Almanya	Kişi başına, gecelik veya oda fiyatına göre	0,25 € - 7,00 € veya oda fiyatı üzerinden %5 - %7,5	Şehre göre değişmektedir. Bu verginin üzerine KDV uygulanmaktadır. Bazı kaplıca şehirlerinde bu, belirli tesislere (kaplıcalar, ilgi çekici yerler, ulaşım) erişim sağlar.
Avusturya	Kişi başına, gecelik	0,15 € - 2,77 €	Belediyeye göre önemli ölçüde değişmektedir. KDV ödeme yükümlüğü olanlar için farklı hesaplamalar bulunmaktadır.
Belçika	Genellikle kişi başına, gecelik	0,53 € - 7,50 €	Şehre göre değişmektedir. Brüksel'de oteller, her oda için (türe göre değişir) yıllık ücret ödemeli ve ücreti konuklara kişi başı, gecelik olarak yansıtmalıdır.
Bulgaristan	Kişi başına, gecelik	0,20 Leva – 3 Leva = (0,10 € - 1,53 €)	Belediyeye göre değişmektedir. Bazı yerlerde, kıyı (sahil) tatil yerlerinde kişi başı gecelik 8 € vergi uygulanır.
Çek Cumhuriyeti	Kişi başına, gecelik	1,00 €'ya kadar	Bölgeye göre değişmektedir.
Danimarka	Konaklama Vergisi uygulanmamaktadır.		
Estonya	Konaklama Vergisi uygulanmamaktadır.		
Finlandiya	Konaklama Vergisi uygulanmamaktadır.		
Fransa	Kişi başına, gecelik	0,20 € ila 4,30 € (ilave %10'luk belediye meclis vergisi dâhil)	Belediyeye göre değişmektedir. Belediyeler, vergiyi gerçek ziyaretçi geceleri bazında uygulamaya veya kapasite bazında konaklama sağlayıcılar tarafından ödenmesi gereken sabit bir oran uygulamaya karar verebilir. Gelirlerin turizmi teşvik etmekle ilgili harcamalar için kullanılacağı varsayılmaktadır.
Hollanda	Kişi başına, gecelik	0,55 € ila 5,75 € veya oda fiyatının %6'sına kadar	Belediyeye göre değişmektedir.
Hırvatistan	Kişi başına, gecelik	0,27 € - 0,94 €	Belediyeye göre değişmektedir. Gelirler, faaliyetlerini finanse etmek için yerel turizm kurulları tarafından tutulur.
İrlanda	Konaklama Vergisi uygulanmamaktadır.		
İspanya	Kişi başına, gecelik	0,45 € - 2,25 €	Şehir ve/veya bölgeye göre değişmektedir. En fazla 7 geceye kadar.
İsveç	Konaklama Vergisi uygulanmamaktadır.		
İtalya	Kişi başına, gecelik	7,00 €'ya kadar	Şehre göre değişmektedir.
Güney Kıbrıs	Konaklama Vergisi uygulanmamaktadır.		
Letonya	Konaklama Vergisi uygulanmamaktadır.		
Litvanya	Oda başına, gecelik	0,30 € - 0,60 €	Şehre göre değişmektedir. Palanga'da gelirler, şehrin altyapısının iyileştirilmesi ve turizmin pazarlanması için fon sağlamak için kullanılıyor.
Lüksemburg	Konaklama Vergisi uygulanmamaktadır.		
Malta	Kişi başına, gecelik	0,50 €, 5 € ile sınırlıdır.	Bölgesel farklılık yok. Elde edilen gelir turistik bölgelerin bakımı için kullanılmaktadır.
Macaristan	Kişi başına, gecelik	469 Forint (1,51 €) kadar oda fiyatının %4'ü	Şehre göre değişmektedir.
Polonya	Kişi başına, gecelik	1,6 Zloti – 2,4 Zloti (0,37 € - 0,55 €)	Şehre göre değişmektedir.
Portekiz	Kişi başına, gecelik	1,00 €, en fazla 7,00 €	Belediyeye göre değişmektedir.

Romanya	Oda başına, gecelik	%1	Belediyeye göre değişmektedir.
Slovakya	Kişi başına, gecelik	0,50 € - 1,65 €	Belediyeye göre değişmektedir.
Slovenya	Kişi başına, gecelik	0,60 € - 1,25 €	Şehre göre değişmektedir.
Yunanistan	Oda başına, gecelik	0,50 € - 4,00 €	Konaklama türüne göre değişmektedir.

Not: Bu oran ve tutarlar yetişkinlere yöneliktir. Çoğu durumda, gençler ve çocuklar için indirimli fiyatlar hatta muafiyetler mevcuttur.

Kaynak: Avrupa Komisyonu (European Commission, 2017:36-37) verileri ve ilgili ulusal kaynaklardan yararlanarak yazarlarca hazırlanmıştır.

Birçok Avrupa şehrinde olduğu gibi, Almanya'da da gittikçe daha fazla kentte, gecelik konaklamalardan turist vergileri alınmaktadır. Yatak vergisi (*Bettensteuer*), geceleme vergisi (*Übernachungssteuer*) gibi terimler kullanılmaktadır. Konaklamanın zorunlu meslekî gerekliliğini teyit eden işveren sertifikalarının veya diğer belgelerin ibraz edilmesi durumunda otel, vergiyi faturadan düşmektedir. Kentlerde farklı uygulamalar ve hesaplamalar olduğu gibi, şehir vergisine dair yasal düzenlemeler, tüzükler, muafiyet koşulları, belge ve şablonlar da farklı olabilmektedir. Berlin, Bonn, Bremen'de net gecelik fiyat üzerinden %5 konaklama vergisi uygulanırken, iş amaçlı konaklamalar ve çocuklar vergiden muafır. Ancak Dortmund'da brüt gecelik fiyat üzerinden %7,5, Hamburg'da %2 oranları geçerlidir; bu şehirlerde iş amaçlı konaklamalar ve çocuklar vergiden muaf değildir. Frankfurt'ta ise kişi başına gecelik 2 Euro'dur. Çocuklar ve gençlere muafiyet yoktur ama iş amaçlı konaklamalar için bir muafiyet bulunmaktadır (*Bettensteuer*, t.y.).

Avusturya'nın başkenti Viyana'da ücretli geçici konaklama (*yani en fazla üç ay*) için kalan kişilerin, yerel vergi (*Ortstaxe*) olarak adlandırılan bir konaklama vergisi ödemesi gerekmektedir. Buna oteller, hanlar, pansiyonlar, tatil evleri veya daireleri, misafir odaları, apartmanlar, özel odalar, daireler, dairelerde ilave yataklar, kamp gezicileri veya karavanlar, mobil evler, çadırlar ve diğer konaklama türleri dâhildir. Yerel vergi, konaklama için yapılan ödemenin %3,2'si (*KDV ve kahvaltı hariç ve kesintilerle*) şeklinde uygulanmaktadır. Ancak konuk KDV yükümlüsü değilse %2,77, 1 Ocak 2022'den itibaren geçerli %10 KDV oranı ile %2,52 olabilmektedir. Okul veya meslekî eğitim amacıyla pansiyonlarda kalan öğrenciler, şehirdeki üniversitelerin öğrencileri ve üç aydan fazla konaklayanlar vergiden muafır (*Stadt Wien*, 2022).

Fransa'da belediyeler veya Kamu Toplumlararası İşbirliği Kuruluşu (*Établissement public de coopération intercommunale- EPCI*)¹, gerçek veya sabit oranlı bir konaklama vergisi (*taxe de séjour*) uygulamaya karar verebilmektedir. Kararın bir sonraki yılın 1 Ocak tarihinden itibaren geçerli olabilmesi için 1 Temmuz'dan önce alınması gerekmektedir. Karar ayrıca, konaklamanın niteliğine ve sınıflandırmasına göre tahsilât dönemi (turizm sezonu) veya uygulanacak miktar gibi vergi kriterlerini de belirleyebilmektedir. Konaklama vergisi oranları, belediye meclisi veya bir EPCI'nin yasama organı tarafından her yıl bir ölçek arttırılarak kabul edilmektedir. Örneğin 2023 yılı vergi miktarını belirlerken konaklama türü esas alınarak yapılan sınıflandırmaya göre, kamp veya karavan alanı konaklamaları (0,20 Euro-0,60 Euro), oda-kahvaltı (0,20 Euro-0,80 Euro), 3 yıldızlı (0,50 Euro - 1,50 Euro), 4 yıldızlı (0,70 Euro – 2,40 Euro) ve son olarak saray (palace – 0,70 Euro – 4,30 Euro) gibi sınıflandırmalar yapılmıştır. Konaklama sınıflandırılmayı bekliyorsa veya sınıflandırılmamışsa (dış mekânda konaklama hariç), belli bir oran üzerinden vergi uygulanmalıdır. 2023 yılında benimsenen oran %1 ile %5 arasındadır. 18 yaşından küçük kişiler, belediyede istihdam edilen mevsimlik sözleşmeli çalışanlar, acil barınma veya geçici yer değiştirmeden yararlanan kişiler ve kirası belediye meclisince belirlenen miktardan az olan bir yeri işgal eden kişiler konaklama vergisinden muafır (*Entreprendre*, 2023).

İtalya'da 2011 yılından beri uygulanan konaklama vergisi (*tassa di soggiorno*) miktarı konaklamanın niteliğine ve kalınan gece sayısına göre değişmektedir. Günümüzde nerdeyse ülkenin tüm kentlerinde alınan bu vergi, Floransa gibi şehirlerde uygulanmaya başladığında paydaşlar arasında bazı tartışmalara sebep olmuştur. Sektör temsilcileri tarafından, turizm gelirlerinin artmasından çok sektörde verimsizliğe sebep olacağı savunulmuştur. İtalya kentlerinde konaklama vergisi miktarları belirlenirken genellikle otellerin yıldız sayıları dikkate alınmaktadır. Lido Adaları, Venedik, Siena gibi yoğun turist akımının olduğu kentlerde düşük ve yüksek sezonlarda farklı miktarlar öngörülmektedir. Hatta adalarda ve anakarada konaklama durumu, ulaşım şekli ve mevsim gibi özel durumlar vergi hesaplamasını etkilemektedir (Güler, 2017:20-21). Örneğin başkent Roma'da konaklama türü ve otellerin yıldız sayılarına göre kişi başına gecelik miktarlar değişmektedir. 5 yıldızlı oteller

1 Kamu Toplumlararası İşbirliği Kuruluşları (EPCI) belediyelerin yetkileri paylaştığı idarî gruplardır. Yerel makamlarınkine benzer ortak, homojen kurallara tabidirler. Kentsel Topluluklar, Birleşik Kent Toplulukları, Belediye Toplulukları, Yeni İlçe Sendikaları, Gönüllü Belediye Konsorsiyumları ve Karma Sendikalar, bu türden belediyeler arası kamu işbirliği kuruluşlarıdır (L'Institut national de la statistique et des études économiques (INSEE, 2023).

için 7 Euro alınırken, 4 yıldızlı otellerde 6 Euro; 3 yıldızlı otellerde 4 Euro; 2 ve 1 yıldızlı otellerde 3 Euro alınmaktadır. Turistik konutlarda kişi başına gecelik 4 Euro; misafirhaneler, daireler ve tatil evleri için 3,50 Euro; açık havada, kampta ve geçici konaklamada 2,00 Euro alınmaktadır. Açık havada, kampta ve geçici konaklama 5 güne kadar, diğerleri 10 güne kadar vergilendirilmektedir (Comune di Roma, 2022).

Venedik'te ise kişi başı ve gecelik olarak belirlenen turizm vergisi (*Imposta di Soggiorno*), art arda en fazla 5 gece için geçerlidir. Lokasyon ve konaklama türüne, otel yapısına, yıldız sayıları ve kategorilerine, tarihî merkezde, lagün veya adalarda yer almalarına ve konaklamanın gerçekleştiği mevsime (düşük veya yüksek sezon) göre konaklama tesisleri arasında farklılık göstermektedir. Örneğin yüksek sezonda konaklama türlerine göre en 1 Euro en fazla 5 Euro, düşük sezonda ise aynı özellikteki konaklama en az 0,49 Euro en fazla 3,50 Euro olmaktadır. 10-16 yaş arasındakilere indirimler ve 10 yaşından küçüklere muafiyet bulunmaktadır. Ayrıca Venedik Belediyesi'ne ait konaklama tesislerinde kalanlar, şehirdeki sağlık tesislerinde fizik tedavi alanlar, hastalar ve refakatçileri, seyahat acenteleri şoförleri ve tur liderleri, asker ve polisler gibi birçok kesime muafiyet tanınmaktadır (Città di Venezia, 2022).

Torino'da şehir vergisinin ölçüsü, özellikleri ve sunulan hizmetler dikkate alınarak çeşitli konaklama türlerine göre kademeli ve orantılı bir skala oluşturulmuştur. Kamp alanı ve pansiyonlarda 1 Euro alınırken, beş yıldızlı otellerde 5 Euro alınmaktadır. Konaklama hizmetinin ödenmesinden sonra, her bir ödeme dönemi için (yani her üç aylık dönem için), birbirini takip eden en fazla 7 geceye kadar vergi uygulanmaktadır (Città di Torino, 2023).

İspanya'da turist vergisi (*tasa turística*) iki özerk bölge (topluluk) olan Balear Adaları ve Katalonya'da uygulanmaktadır. Katalonya'da 2012'de, Balear Adaları'nda 2016'da uygulanmaya başlamıştır. Ancak bu bölgelerde 2002-2003 yıllarında eko-vergi (*ecotasa*) olarak adlandırılan turist vergisinin öncü bir biçimi uygulanmıştır. Katalonya Barselona, Girona, Lleida ve Tarragona olmak üzere dört şehirden oluşmaktadır. Diğer şehirlerden farklı miktarların uygulandığı Barselona'da vergi miktarı beş yıldızlı otellerde gecelik, kişi başına 2,25 Euro, dört, üç ve iki yıldızlı konaklamalarda ise 1,10 Euro'dur.² Turistik dairelerde kişi ve gece başına 2,25 Euro'luk tek bir ücret ödenmektedir. Katalonya'nın diğer kısımlarında beş yıldızlı tesisler için 2,25 Euro, dört yıldızlı tesisler için 1 Euro ve iki veya üç yıldızlı konaklama yerleri için 0,50 Euro alınmaktadır. Balear Adaları ise 1 Ocak 2018'de turist oranlarını ikiye katladıktan sonra fiyatlarını korumaktadır. Böylece Mallorca, İbiza, Formentera ve Menorca, beş yıldızlı otellerde kişi başı gecelik 4 Euro, dört yıldızlı otellerde 3 Euro, iki ve üç yıldızlı otellerde 2 Euro'luk bedeller alınmaktadır. Pansiyon, konut ya da kır evi gibi konaklamalar 2 Euro, kamp alanları ve pansiyonlar 1 Euro olarak vergilendirilmektedir (Ortega, 2019; Statista, 2024).

Yunanistan'da kemer sıkma önlemlerinin bir parçası olarak, 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren konaklama vergisi uygulanmaya başlamıştır. 4389/2016 sayılı yasa ile getirilen verginin mükellefi konaklayanlar olsa da sorumluluk konaklama sağlayıcılarına yüklenmiştir. Yasaya göre tur operatörleri ve seyahat acenteleri tarafından verilen tatil fiyatlarına konaklama vergileri dahil edilemez; yerel olarak ve yerel para biriminde ödenmelidir. Turistler her tür geçici konaklama için vergi ödemekle yükümlüdür. Konaklama vergisi kişi başına değil, oda başına gecelik olarak hesaplanmaktadır ve konaklama fiyatına dâhil değildir. Bu verginin miktarı konaklama kategorisine bağlıdır. Bütün kategorilerdeki daireler ve stüdyolar ile tek ve iki yıldızlı oteller 0,50 Euro, üç yıldızlı oteller 1,50 Euro, dört yıldızlı oteller 3,00 Euro ve beş yıldızlı oteller 4,00 Euro şeklinde uygulanmaktadır (Misa Tour, 2022).

Avrupa dışındaki bazı ülkelerde, örneğin Amerika Birleşik Devletleri, Japonya, Kanada, Mısır, Kamboçya ve Porto Riko gibi ülkelerde konaklama vergisi uygulanmaktadır. Konaklama bedeli üzerinden Mısır'da %12, Kamboçya'da %2, Porto Riko'da ise %7 vergi (Durán-Román vd., 2020:73) alınmaktadır. Ancak bu çalışmada ABD, Japonya ve Kanada uygulaması üzerinde durulacaktır.

ABD'nde konaklama vergisi (*lodging tax*) 1970'lerden bugüne, ülke genelinde yaygın hale gelmiştir. 2022 yılında yapılan bir araştırmada, en büyük 150 ABD şehri incelenmiş ve 120'den fazlasının turizme özel bir vergi uyguladığı ve hepsinin be vergiyi otel odası geliri üzerinden topladığı belirlenmiştir. Bugün gelinen noktada, küçük banliyö şehirlerde ve benzer şekilde büyük turistik yerlerde, konaklama vergileri ekonomik kalkınma girişimleri için önemli bir finansman kaynağı haline gelmiştir. Eyalet ve yerel yönetimler için nispeten küçük bir gelir kaynağı olsa da konaklama vergisinden elde edilen gelirlerin turizm ekonomisi üzerinde önemli bir etkisi olmaktadır. Konaklama vergileri, turizm pazarlamasını, turizmle ilgili projelerin borçlarının geri ödenmesini,

² 2024 yılı başında alınan kararla bu ücretlerde bazı artışlar olmuş ve her durumda alınan ek ücretler getirilmiştir. 5 yıldızlı otellerde 2,25 Euro'dan 3,50 Euro'ya, 4 yıldızlı otellerde ise 1,10'dan 1,70 Euro'ya çıkmıştır. Ayrıca 1 Nisan 2024'ten itibaren Barselona Kent Meclisi her durumda 3,25 Euro ek ücret uygulamaya başlamıştır. Bu sayede örneğin Barselona'daki 5 yıldızlı otellerin ücreti söz konusu dönemde 6,75 Euro'ya ulaşmış olmaktadır (Statista, 2024).

turizmle ilgili genel fon amaçlarını desteklemektedir. Çoğu destinasyon pazarlama kuruluşu, özellikle COVID-19 pandemisi sırasında yok olan operasyonlarını desteklemek ve yeniden toparlanmak için öncelikle konaklama vergisine güvenmektedir. ABD'de ikisi dışında bütün eyaletlerde, gecelik geçici konaklamalarda satış vergisi (*sales tax*), konaklama vergisi (*lodging tax*) veya her ikisi birden uygulanmaktadır. Otel konaklamalarını vergilendirmeyen iki eyalette (Alaska ve California), belediye yönetimlerinin konaklama vergisi uygulamalarına izin verilmektedir. Yirmi beş eyalet, daha kapsamlı bir satış veya kullanım vergisinin (*use tax*) parçası olmayan konaklama vergileri uygulamaktadır. Yüksek konaklama vergisi oranlarına sahip eyaletler, tipik olarak yerel konaklama vergilerinin uygulanması konusunda daha fazla kısıtlamaya sahiptir. Örneğin konaklama için yapılan ödemenin %15'i oranında bir konaklama vergisi uygulayan Connecticut eyaletler arasında en yüksek konaklama vergisi oranına sahiptir, ancak tüm yerel makamların ek konaklama vergileri uygulamasını yasaklamaktadır. Öte yandan Oregon, %1,80'lik düşük bir eyalet konaklama oranı uygulamakta ancak yerel vergileri kısıtlamamaktadır (Hazinski ve Gonzalez, 2022).

Japonya'da konaklama vergisi uygulayan ilk bölge başkent Tokyo'dur. 2002 yılından beri uyguladığı vergi miktarını, pandemi sonrası turizm sektörüne fon yaratmak için, ilk defa artırmayı planlamaktadır. 2022 yılı rakamlarına göre (Tokyo Metropolitan Government, 2022:63), Tokyo'da 10 bin Yen'e kadar olan konaklamalarda vergi uygulanmamaktadır. 10 bin ile 15 bin Yen arasındaki konaklamalar için kişi başı gecelik 100 Yen (0,70 Dolar) ve 15 bin Yen üzerindeki odalar için, kişi başı gecelik 200 Yen (1,40 Dolar) konaklama vergisi alınmaktadır. Toplanan verginin, halka açık ücretsiz kablosuz internet hizmeti sunulması ve turizm bilgi merkezlerinin işletilmesi dâhil olmak üzere turizmle ilgili maliyetlere gittiği belirtilmektedir. Konaklama vergisinden toplanan gelir 2011'den bu yana artmaktadır. Ancak pandemi ile ilgili seyahat kısıtlamaları, Tokyo Olimpiyatları ve Paralimpik Oyunları sırasında konaklama vergisinin uygulanmaması nedeniyle 2020 ve 2021'de gelirler düşmüştür. Son dönemlerde uluslararası turistlerin geri dönmesiyle birlikte, gelir toplamının artış göstermesi beklenmektedir. Tokyo'nun ardından sırasıyla Osaka, Kyoto, Kanazawa, Kutchan (Hokkaido) ve Fukuoka kentleri de konaklama vergisi getirmiştir. Bu vergiyi 2017 yılında uygulamaya başlayan Osaka'da, konaklama bedeline göre dört kategori belirlenmiştir. 7 bin Yen'in altındaki konaklamalar vergilendirilmezken, 7 bin – 15 bin Yen arasındaki konaklamalar kişi başı gecelik 100 Yen, 15 bin – 20 bin Yen arası konaklamalar 200 Yen ve 20 bin Yen üzeri konaklamalar 300 Yen olarak vergilendirilmektedir. Japonya'da şehirler ve iller uyguladıkları oranı bağımsız olarak belirlemede özgür olduğundan dolayı, bazı belediyeler Tokyo'dakinden daha yüksek sabit vergi miktarları benimsemiştir. 2018 yılından beri konaklama vergisi uygulanan Kyoto'da ise 20 bin Yen'e kadar 200 Yen, 20 bin 50 bin Yen arası 500 Yen, daha yüksek konaklama bedelleri ise 1000 Yen olarak vergilendirilmektedir. Kanazawa'da ise vergiye tabi konaklama tutarı, gecelik 20 bin Yen'in altında ise kişi başı gecelik 200 Yen, üzerinde ise 500 Yen vergi alınmaktadır. Popüler kayak merkezi Niseko'ya ev sahipliği yapan Hokkaido'daki Kutchan kasabası, konaklama için harcanan miktara göre konaklama vergisini yüzde olarak (*vergi oranı*) uygulayan tek yerdir. Oda ücretinin toplam yüzde 2'si tahsil edilirken, bu oran, bölgedeki kat mülkiyeti uygulaması (*condominiums*) gibi gecelik konaklama bedeli 100 bin Yen'in üzerinde olan lüks konaklama yerleri için daha yüksek belirlenmektedir. Son olarak, Fukuoka, Japonya'da çifte vergilendirmeyi uygulayan ilk bölgedir. Bu, bölgedeki Fukuoka ve Kitakyushu Şehri arasında tekrarlanan tartışmalardan kaynaklanmıştır. Hem valilik vergisi hem şehir (konaklama) vergisinin birlikte uygulandığı sistemde, toplamda, konaklama tutarı 20 bin Yen'e kadar kişi başı gecelik 200 Yen, üzerinde ise 500 Yen olarak vergilendirilmektedir (Kyodo News, 2023; Matcha, 2020).

Kanada'da, turizm vergisi (*tourism levy*) veya belediye ve bölgesel alan vergisi (*municipal and regional district tax*) olarak bilinen konaklama vergisi miktarları bölge, il, belediye ve konaklama yerlerine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin Alberta eyaletinde konaklama bedelinin %4'ü şeklinde uygulanmaktadır. Daire, apart gibi konut birimlerindeki konaklamalar da dahil olmak üzere Alberta'daki bütün konaklama birimlerini içermektedir. Vergi, geçici konaklama sağlayıcıları tarafından toplanır ve Alberta Hazine Kurulu ile Finans, Vergi ve Gelir İdaresi'ne havale edilir. 28 gün ve daha fazla konaklamalar, bakımevlerinde ve hastanelerdeki barınmalar ve hayır kurumları tarafından sağlanan konaklamalar, işveren tarafından çalışanlarına sunulan konaklamalar ve gecelik bedeli 30 ABD Doları'ndan daha az olan konaklamalar üzerinden vergi alınmamaktadır (Alberta, 2023).

Québec eyaletinde ise konaklama vergisi genellikle gecelik konaklama fiyatının %3,5'i kadardır. Vergi miktarı sadece gecelik konaklama fiyatı üzerinden hesaplanmaktadır. Konaklama birimi ile birlikte verilen kahvaltı, otopark veya diğer hizmetlerin bedeli %3,5 oranında verginin uygulandığı fiyata dâhil edilmemektedir. Kamp alanları, gençlik turizmi konaklamaları, altı saat veya daha az süren konaklamalar ile birbirini izleyen 31 günden fazla süren konaklamalar, yılda bir-iki kez yapılan program veya festivaller için yapılan konaklamalar vergiden muaf tutulmuştur (Revenue Québec, t.y.).

Ontario eyaletinde bulunan federal başkent Ottawa şehrinde faaliyet gösteren konaklama sağlayıcıları, yasa gereği gecelik konaklama için satılan tüm oda gelirleri üzerinden %4 belediye konaklama vergisi (*municipal accommodation tax*) tahsil etmek ve yerel yönetime ödemekle yükümlüdür. Yiyecek-içecek, oda servisi, çamaşırhane hizmeti, otopark gibi diğer ağırlama hizmetlerinden elde edilen gelirler belediye konaklama vergisinden muaf tutulmaktadır. Bu vergi otellerde, motellerde, tatil köylerinde, hanlarda, ortak dijital tanıtım ve pazarlama hizmetini kullanan bireysel konaklama hizmetlerinde ve diğer konaklama yerlerinde 30 günün altındaki tüm konaklamalar için geçerlidir. Konaklama vergisi gelirleri, Ottawa’da turizm endüstrisini geliştirmek ve büyütmek amacıyla kâr amacı gütmeyen bir turizm kuruluşuna, Ottawa Tourism’e aktarılmaktadır. Fonlar, Ottawa ve Başkent bölgesini tanıtmanın yanı sıra ürün geliştirme ve turizmin büyümesini desteklemek için kullanılmaktadır (City of Ottawa, 2023).

Konaklama vergisi uygulaması Avrupa ülkelerinde olduğu gibi dünyanın birçok ülkesinde gittikçe yaygınlaşmaktadır. Bütün ülkelerdeki uygulamaları açıklamak bu çalışmanın kapsamını aşmaktadır. Buraya kadar sunulan bilgiler konaklama vergisinin ardında yatan temel düşünceyi yansıtmaktadır. Turizmin gelişim ve sürdürülebilirliğini, yerel hizmetlerin turizmin yoğunlaştığı dönemlerde de iyi bir şekilde sunulabilmesini sağlamak ve kent yönetimlerini finansal bakımdan güçlendirmek için dünyanın değişik bölgelerinde konaklama vergileri uygulanmaktadır. Bu amaçlar, kamuya / yerel yönetimlere gelir sağlamayı, aşırı turizmi kontrol altına almayı ve turizmin üzerinde yükseldiği değerler olan tarihî, doğal ve kültürel kaynakları korumayı da içine almaktadır.

4. TÜRKİYE’DE KONAKLAMA VERGİSİ UYGULAMASI

2019 yılında bir yasal düzenleme ile getirilen ve 2020 yılı başında uygulamaya konulması planlanan konaklama vergisi, COVID-19 pandemisi sebebiyle verginin yürürlüğü ve uygulaması ertelenmiştir. 1 Ocak 2023 itibariyle yürürlüğe giren Konaklama Vergisi Uygulama Genel Tebliği ile bu vergi uygulamaya başlamıştır.

4.1. Türk Vergi Sistemi ve Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi

Vergi, en genel anlamıyla kamu harcamalarını karşılayabilmek için vergi ödeyebilecek olan vatandaşlardan cebri, nihaî ve karşılıksız olarak istenen paralardır. Klasik maliyecilere ait olan bu tanım, verginin sadece kamu harcamaları için alındığını ifade etmektedir. Ancak günümüzde vergi yalnızca kamu harcamalarını karşılamak için değil, devletin ekonomik ve toplumsal hayata müdahalesini sağlamak için de alınabilmektedir (Türk, 2009:111). Vergi, kamu sektörü ile özel sektör arasındaki ekonomik ilişkilerin temel dinamiklerinden bir tanesidir. Bir diğer ifadeyle, vergiler bir ekonomide devletin payını temsil eden en önemli göstergelerdendir (Demir vd., 2017:76). Son yıllarda gündeme gelen konaklama vergisi de turizm sektörüyle ilgili dışsalıkları azaltmak ve kaynakları koruyarak sürdürülebilirliği sağlamak için devletin turizm sektörüne uyguladığı vergi türlerinden biridir.

Konaklama vergisi Türk Vergi Mevzuatı içerisinde 6802 sayılı Gider Vergileri Kanunu’nun yeniden düzenlenen 34. maddesinde konaklama vergisi olarak kendisine yer bulmuştur. Söz konusu kanunun 34. maddesinde konaklama vergisinin konusunu, “*otel, motel, tatil köyü, pansiyon, apart otel, misafirhane, kamping, dağ evi, yayla evi gibi konaklama tesislerinde verilen geceleme hizmeti ile bu hizmetle birlikte satılmak suretiyle konaklama tesisi bünyesinde sunulan (yeme, içme, aktivite, eğlence hizmetleri ve havuz, spor, termal ve benzeri alanların kullanımı gibi) diğer tüm hizmetler*” oluşturmaktadır. Ancak 1 Ocak 2023 itibariyle yürürlüğe giren Konaklama Vergisi Uygulama Genel Tebliği’nde “*Konaklama tesislerinde geceleme hizmetinden bağımsız olarak sunulan sünnet, düğün, kokteyl, toplantı, kongre, sempozyum ve benzeri organizasyon hizmetleri verginin kapsamında değildir. Söz konusu organizasyon hizmetlerinin konaklamayı içerecek şekilde sunulması halinde, düzenlenen faturada organizasyon hizmetlerinin mahiyeti ve tutarının açıkça gösterilmesi veya bu hizmet için ayrıca fatura düzenlenmesi halinde bu hizmetler üzerinden vergi hesaplanmaz. Bu durumda vergi, sadece konaklama hizmetleri üzerinden alınır*” ifadesi yer almaktadır.

4.2. Konaklama Vergisinin Özellikleri ve Temel Unsurları

Konaklama vergisinin konusu söz konusu tebliğde (6802 sayılı Kanun’a atıfla) aşağıdaki gibi yer almaktadır;

“otel, motel, tatil köyü, pansiyon, apart otel, misafirhane, kamping, dağ evi, yayla evi gibi, her ne ad altında olursa olsun, konaklama tesislerinde verilen geceleme hizmeti ile bu hizmetle birlikte

satılmak suretiyle konaklama tesisi bünyesinde sunulan (yeme, içme, aktivite, eğlence hizmetleri ve havuz, spor, termal ve benzeri alanların kullanımı gibi) diğer tüm hizmetlerdir”

Bu nedenle konaklama vergisi hizmet sunumu sebebiyle yapılan harcamaları vergilendiren bir dolaylı vergi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca kanunda; konaklama tesisleri bakımından bir sınırlandırma bulunmamakla birlikte, tesisin; *“türü, sınıfı, niteliği, ilgili mevzuatta yer alan tarif ve tanımlamaları ve ilgili mevzuata göre turizm işletmesi belgesi ve/veya işyeri açma/işletme belgesi olup olmadığına bakılmaksızın, konaklama hizmeti sunan bütün tesislerde verilen yukarıda sayılan hizmetler vergiye tabi”* olacaktır. Buna göre;

- 1) 31/5/2019 tarihli ve 1134 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan Turizm Tesislerinin Niteliklerine İlişkin Yönetmelikte yer alan;
  - Konaklama hizmeti sunan oteller, moteller, pansiyonlar, apart oteller, butik oteller, özel konaklama tesisleri ve tatil köylerinde,
  - Sağlık amaçlı hizmet sunan sağlıklı yaşam tesisleri ve bünyesinde konaklama tesisi olan termal tesislerde,
  - Köy evi, yayla evi, çiftlik evi, dağ evi gibi kırsal turizm amacıyla faaliyet gösteren tesisler, kampingler ve konaklama amaçlı mesire yerlerinde,
  - Turizm kompleksleri, personel eğitim tesisleri, özel tesisler, tatil ve eğlence merkezleri gibi muhtelif adlarla faaliyet yürüten ve konaklama hizmeti de sunan diğer tesislerde,
- 2) Çeşitli adlarla ve değişik sürelerde hizmet veren kamu ya da özel sektöre ait yerlerde personelin konaklaması için ayrılan (lojmanlar dışındaki) dinlenme tesisi, konukevi, misafirhane ve kamp gibi tesislerde,
- 3) İlgili mevzuata göre işletilen uygulama otellerinde,
- 4) Bu sayılanlar dışında kalan, *“turizm işletmesi belgesi”* ve/veya *“işyeri açma/işletme belgesi”* olup olmadığına bakılmaksızın konaklama hizmeti veren diğer bütün tesislerde,

verilen konaklama hizmetleri ve birlikte satılmak suretiyle konaklama tesisi bünyesinde sunulan diğer bütün hizmetler vergiye tabidir. Mola noktaları gibi, herhangi bir konaklama hizmeti verilmeyen tesislerde sunulan hizmetlerse vergiye tabi değildir.

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle verginin konusu olacak hizmetlerin bir konaklama tesisinde gerçekleşmesi şarttır. Konaklama vergisinde vergiyi doğuran olay ise yukarıda sayılan hizmetlerin sunulmasıdır. Buradan hizmetin sunulmasından önce fatura düzenlense bile vergiyi doğuran olayın gerçekleşmeyeceği anlaşılmalıdır. Bu noktada seyahat acenteleri ile ilgili ayrı bir paragraf açmak gerekmektedir. 5/10/2007 tarihli ve 26664 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan *“Seyahat Acentaları Yönetmeliği”*nde tanımlanan seyahat acentelerine yapılan satışlarda, acenteye satış aşamasında vergi doğmayacaktır. Aynı zamanda acentenin satışı aşamasında da konaklama tesisi işleticisi bakımından da vergiyi doğuran olay gerçekleşmeyecektir. Tebliğ’de konaklama tesislerinde konaklama hizmetinden bağımsız bir şekilde sunulan hizmetler için vergi hesaplanmayacağı ifade edilmiştir. Ancak tesiste konaklama hizmetiyle birlikte satılan diğer tüm hizmetler vergiye tabidir. Buna göre konaklama hizmetiyle birlikte konsept olarak pazarlanmak ve/veya satılmak suretiyle konaklama tesisi bünyesinde sunulan yeme, içme ve eğlence hizmetleri, aktiviteler, termal hizmetler ve havuz, spor alanları ve benzeri yerlerin kullanımı gibi hizmetler vergiye tabidir.

Konaklama vergisinin mükellefi ise verginin konusuna giren bu hizmetleri sunanlardır. Yani bu hizmetlerin sunulduğu tesisleri fiilen işletenlerdir. Mükellefiyet, tesisi işletenin katma değer vergisi (KDV) yönünden bağlı bulunduğu vergi dairesi tarafından tesis edilir. Hangi ad altında olursa olsun, verginin konusunu oluşturan hizmetlerin -KDV hariç- bedellerinin toplamı verginin matrahını oluşturmaktadır (Akçaoğlu, 2020:400). Tebliğ bu durumu *“Konaklama vergisinin matrahı, verginin konusuna giren hizmetler karşılığında, katma değer vergisi hariç, her ne suretle olursa olsun alınan veya bu hizmetler için borçlanılan para, mal ve diğer suretlerde sağlanan ve para ile temsil edilebilen menfaat, hizmet ve değerler toplamıdır”* şeklinde ifade etmiştir.

Verilen konaklama hizmetlerine ait faiz, prim, vade farkı, kur farkı ve fiyat farkı gibi çeşitli gelirler, benzer adlar altında elde edilen her türlü hizmetler, değerler ve menfaatler de matraha dâhildir. Bu bedelin döviz cinsinden hesaplanması durumunda döviz, vergiyi doğuran olayın gerçekleştiği tarihte geçerli olan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru esas alınarak hesaplanır. Gider Vergileri Kanununun 34. maddesinde

konaklama vergisinde oran %2 olarak belirlenmiştir. Verginin iki istisnası bulunmaktadır bunlar kanunda (md. 34) ve tebliğde şu şekilde belirtilmiştir;

- Öğrenci pansiyonları, yurtları ve kamplarında öğrencilere verilen hizmetler
- Karşılıklı olmak şartıyla yabancı devletlerin Türkiye’deki diplomatik temsilciliklerine, konsolosluklarına ve bunların diplomatik haklara sahip mensuplarına, uluslararası anlaşmalarla vergi muafiyeti tanınmış uluslararası kuruluşlara ve mensuplarına verilen hizmetler

Gider vergileri kanununda, vergilendirme dönemi, faaliyet gösterilen takvim yılının birer aylık dönemleri (her ay) olarak belirlenmiştir. Her bir vergilendirme dönemine ait bedel, takip eden ayın 26. günü akşamına kadar KDV yönünden bağlı olunan veya tesisin bulunduğu vergi dairesine beyan edilip ödenmelidir. Verginin beyannamesinin şekli, içeriği ve eklerini, usul ve esaslarını belirlemeye Hazine ve Maliye Bakanlığı yetkilidir (md. 34).

4.3. Konaklama Vergisinin E-Fatura ve E-Arşiv Olarak Değerlendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi

01.01.2023 tarihi itibarıyla konaklama hizmeti faturalarında %8 oranında katma değer vergisinin (KDV) yanı sıra söz konusu bedel üzerinden %2 oranında konaklama vergisi de hesaplanmalıdır. Hesaplanacak konaklama vergisinin matrahına KDV dâhil edilmeyecektir. Aynı şekilde konaklama vergisi de KDV matrahına dâhil edilmeyecektir. Her iki vergi türü de hesaplanırken hizmet bedeli üzerinden belirlenen oranlar ayrı ayrı uygulanacaktır.

Konaklama vergisinin e-fatura ve e-arşiv faturada gösterilirken Vergi Türü Kodu 0059 olarak seçilecektir. Ancak 1 Ocak 2023 itibarıyla yürürlüğe giren Konaklama Vergisi Uygulama Genel Tebliği’ne göre konaklama hizmeti dâhil satış yapılması durumunda; “SATIŞ” Fatura Tipi seçilerek Konaklama Vergisi eklenmeli ve fatura düzenlenmelidir. Söz konusu tebliğin İstisnalar kısmında belirtilen durumlar kapsamında satış yapıldıysa “İSTİSNA” Fatura Tipi seçilerek “Konaklama Vergisi İstisna/Muafiyet Sebebi” alanından “001-Diplomatik İstisna” koduyla gerekli işlemler yapılmalıdır. Aşağıda yer alan Tablo 2’de bir otel işletmesinin konaklama vergisini nasıl hesaplayacağını ve muhasebe kayıtlarında nasıl göstermesi gerektiğini gösteren örnek bir uygulamaya yer verilmiştir.

Örnek Uygulama

ABC Otel İşletmeleri A.Ş. 10.07.2023 tarihinde KDV hariç 15.000 TL karşılığında geceleme hizmeti vermiştir. Bu durumda aşağıdaki şekilde fatura düzenlenmesi gerekmektedir.

Tablo 2. Konaklama Vergisinin Hesaplanması

Sıra	Fatura Kalemleri	Tutar
1	KDV hariç Konaklama Bedeli	15.000 TL
2	Hesaplanan Konaklama Vergisi	300 TL (15.000 x 0,02)
3	KDV Matrahı	15.000 TL
4	Hesaplanan KDV Tutarı	1.200 TL (15.000 TL x 0,08)
5	Genel Fatura Toplamı	16.500 TL (15.000 + 300 + 1.200)

Tablo 2’ye bakıldığında KDV’nin hesaplanan konaklama vergisinin matrahına dâhil edilmediği, ayrıca konaklama vergisinin de hesaplanan KDV’nin matrahına dahil edilmediği görülmektedir. Hesaplanan iki vergi türü de gecelik konaklama hizmetinin bedeline dâhil edilmek suretiyle genel fatura toplamı ortaya çıkmıştır. ABC Otel İşletmeleri tarafından yapılması gereken muhasebe kaydı ise aşağıda gösterilmiştir. 300 TL olarak hesaplanan konaklama vergisi izleyen ayın 26.günü sonuna kadar beyan edilerek vergi dairesine ödenmelidir.

-----10/07/2023-----		
120 ALICILAR HS.	16.500	
600 YURTİÇİ SATIŞLAR HS.		15.000
391 HESAPLANAN KDV HS.		1.200
360 ÖDENECEK VERGİ VE FONLAR HS.		300
360.01 Konaklama Vergisi		

5. SONUÇ

Turistlerin yol, su, atık ve çevre temizliği gibi kentsel hizmetlerden yararlanmalarının bir karşılığı olarak konaklama vergisine başvurulduğu gibi, turizme hizmet veren kent yönetimlerinin şehrin tanıtımına, turizmüne, kültür ve tabiat değerlerinin korunmasına yatırım yapmaları için de başvurulmaktadır. Turizm ekonomisinin güçlendirilmesi ve sürdürülebilirlik, hatta aşırı turizmin dengelenmesi ve olumsuz etkilerinin bertaraf edilmesi de verginin doğmasının arkasındaki gerekçelerdendir.

Birçok ülkede ve şehirde uygulanan konaklama vergileri, kamu yönetimlerinin gelir sağlama amacıyla yaptığı, ancak sektörü yönetmek ve geliştirmek için de kullanabildiği ekonomik politika araçlarındandır. Diğer turizm vergileri gibi konaklama vergisi de turizmin gelişmesine, kaynakların korunmasına, bütün paydaşların, yerel halkın ve turistlerin memnuniyetine katkı sağlayacak biçimde değerlendirilmelidir. Bu bakımdan bu vergilerle elde edilen gelirlerin tamamı veya önemli bir kısmı bu amaçların finansmanı için harcanmalıdır.

Bazı ülkelerde konaklama vergisinin turizme zarar verebileceği, gelen turistleri başka destinasyonlara yöneltebileceği tartışılmaktadır. Diğer ülkelere nazaran konaklama ücretleri daha düşük olan Türkiye'de fiyatlara yapılacak %2 konaklama vergisi ilavesi konaklama bedellerini göreceli olarak çok da yükseltmeyecektir. Ancak ülkemizi tercih eden turistlerin ucuz tatil arayışında oldukları ve yerli turistlerin alım gücünün özellikle enflasyonun da etkisiyle son yıllarda düştüğü dikkate alınarak, bütçe gelirlerini artırmak için getirilmiş bu vergi, her ne kadar turizmin tanıtımının finansmanı için getirilmiş olsa da bu ilave verginin turizm gelirlerinin düşmesine ve dolaylı olarak kurumlar vergisi ve katma değer vergisi kayıplarına yol açabileceği göz ardı edilmemelidir.

Son olarak, bu verginin uygulanmasının, sektör temsilcilerini, yerel halkı ve turistleri memnun edebilmesi için, konaklama vergisiyle elde edilen gelirlerin turizme aktarılması gerekmektedir. Turizm bölgelerindeki doğal ve kültürel değerlerin bakımlı olduğu, kentsel hizmetlerin kalitesinin arttığı bir tatil deneyimi yaşayan turistlerin ilave ödemelerden kaçarak başka hedeflere yönelmeleri için sebepler azaltılmış olacaktır.

Dünyadaki diğer örnekler bakıldığında zaman, konaklama vergisinin Türkiye uygulamasında önemli bir farklılık göze çarpmaktadır. Avrupa şehirlerinde ve diğer dünya şehirlerindeki uygulamalarda kent yönetimleri ön plana çıkmakta, bu vergiden sağlanan gelirler yerel idarelere yönlendirilmektedir. Konaklama vergisi ile elde edilen gelirlerin yerel turizmin geliştirilmesi amacıyla kullanılmasının en kolay yolu bu gelirlerin yerel birimlere aktarılmasıdır. Ancak bu vergi, Türkiye uygulamasında vergi dairesine ödenmekte ve gelirler merkezî yönetime aktarılmaktadır. Bu durum, hem verginin en önemli gerekçesi olan turistlerin kentsel hizmetlere maddî katılımı düşüncesine aykırıdır, hem de yerel yönetimleri turizmin gelişmesi ve sürdürülebilirliği için yatırım ve projeler yapmak açısından teşvik eden bir nitelik taşımamaktadır. Turizm gelirleri arttıkça konaklama vergisi kaleminden daha fazla gelir sağlayan bir yerel yönetim birimi, turizmi gelir ve kaynak sağlamak açısından gittikçe daha önemli ve değerli bulacaktır. Böylece hem yol, ulaşım, çevre temizliği gibi kentsel hizmetleri turizmin yoğun olduğu dönemlerde de kaliteli sunmak için çalışacak, hem de turizmin gelişmesi için yeni proje ve yatırımlar yapacaktır.

YAZAR BEYANI / AUTHORS' DECLARATION:

Bu makale Araştırma ve Yayın Etiğine uygundur. Beyan edilecek herhangi bir çıkar çatışması yoktur. Araştırmanın ortaya konulmasında herhangi bir mali destek alınmamıştır. Makale yazım ve intihal/benzerlik açısından kontrol edilmiştir. Makale, "en az iki dış hakem" ve "çift taraflı körleme" yöntemi ile değerlendirilmiştir. Yazar(lar), dergiye imzalı "Telif Devir Formu" belgesi göndermişlerdir. Mevcut çalışma için mevzuat gereği etik izni alınmaya ihtiyaç yoktur. Bu konuda yazarlar tarafından dergiye "Etik İznine Gerek Olmadığına Dair Beyan Formu" gönderilmiştir. / This paper complies with Research and Publication Ethics, has no conflict of interest to declare, and has received no financial support. The article has been checked for spelling and plagiarism/similarity. The article was evaluated by "at least two external referees" and "double blinding" method. The author(s) sent a signed "Copyright Transfer Form" to the journal. There is no need to obtain ethical permission for the current study as per the legislation. The "Declaration Form Regarding No Ethics Permission Required" was sent to the journal by the authors on this subject.

YAZAR KATKILARI / AUTHORS' CONTRIBUTIONS:

Kavramsallaştırma, orijinal taslak yazma, düzenleme – **Y1 ve Y2**, veri toplama, metodoloji, resmi analiz – **Y1 ve Y2**, Nihai Onay ve Sorumluluk – **Y1 ve Y2**. / **Conceptualization, writing-original draft, editing – Y1 and Y2, data collection, methodology, formal analysis – Y1 and Y2, Final Approval and Accountability – Y1 and Y2.**

KAYNAKÇA

- AKÇAOĞLU, Ertuğrul (2020), “*Konaklama Vergisi Hakkında Kısa Bir Değerlendirme*”, **Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi**, S.10(2), ss.388-405.
- AŞCI AKINCI, Nuray (2020), “*Konaklama Vergisi: Ölçülülük Meselesi*”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S.148, ss.77-100.
- BETTENSTEUER (t.y.), “*Der Ultimative Bettensteuer-Überblick*”, **Bettensteuer Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), <https://www.bettensteuer.de> (Erişim Tarihi: 23.01.2024).
- BOZDANOĞLU, Burçin (2013), “*Konaklama Vergisi Uygulaması ve Türkiye’de Uygulanabilirliği*”, **Maliye Dergisi**, S.164(1), ss.131-149.
- CITTÀ DI TORINO (2023), “*Imposta di Soggiorno*”, **Comune Torino Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), <http://www.comune.torino.it/soggiorno/> (Erişim Tarihi: 20.01.2024).
- CITTÀ DI VENEZIA (2022), “*Imposta di Soggiorno*”, **Comune Venezia Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), <https://www.comune.venezia.it/it/content/imposta-di-soggiorno-0> (Erişim Tarihi: 25.01.2024).
- CITY OF OTTAWA (2023), “*Hotel and Short-Term Accommodation Tax*”, **Ottawa Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), <https://ottawa.ca/en/living-ottawa/taxes/hotel-and-short-term-accommodation-tax#> (Erişim Tarihi: 11.01.2024).
- COMUNE DI ROMA (2022), “*Contributo di Soggiorno*”, **Comune Roma Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), <https://www.comune.roma.it/web/it/scheda-servizi.page?contentId=INF41430> (Erişim Tarihi: 18.01.2024).
- ÇELİKKAYA, Ali (2011), “*Türkiye ve Avrupa Birliği Üyesi Ülkelerde Konaklama ve Yiyecek-İçecek Hizmeti Sunan Turizm İşletmelerinde Katma Değer Vergisi Uygulamalarının Karşılaştırılması*”, **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, S.22(2), ss.167-182.
- ÇETİN, Gürel (2014), “*Sustaining Tourism Development Through City Tax: The Case of Istanbul*”, **E-Review of Tourism Research**, S.11(1/2), ss.26-41.
- DEMİR, İhsan Cemil, GÖKÇE, Cem ve CİĞERCİ, İsmail (2017), “*Vergi İndirimlerinin Ekonomik ve Mali Etkileri: Son Dönem Türkiye Uygulamaları*”, **Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi**, S.5(5), ss.75-88.
- DOĞAN, Mustafa (2017), “*Turizm ve Şehir Vergisi: Kuramsal Bir Analiz ve Türkiye Üzerine Öneriler*”, **Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi**, S.28(2), ss.269-280.
- DURÁN-ROMÁN, J. Luis, CÁRDENAS-GARCÍA, P. Juan ve PULIDO-FERNÁNDEZ, J. Ingacio (2020), “*Taxation of Tourism Activities: A Review of the Top 50 Tourism Destinations*”, **Revista De Economía Mundial**, S.55, ss.49-78.
- ENTREPRENDRE (2023), “*Taxe de Séjour Touristique: Quels Sont Les Tarifs?*”, **Le Site Officiel D’information Administrative Pour Les Entreprises**, <https://entreprendre.service-public.fr/vosdroits/F31635> (Erişim Tarihi: 18.01.2024).
- ETOA (2019), “*ETOA’s 2019 Review of European Tourism Taxes Calls for Destinations to Recognise the Value of the Visitor Economy and Risk to Competitiveness*”, **European Tourism Association**, <https://www.etoa.org/etoa-review-tourism-taxes/> (Erişim Tarihi: 26.01.2024).

- EUROPEAN COMMISSION (2017), “*The Impact of Taxes on the Competitiveness of European Tourism*”, **Final Report**, PriceWaterHouseCoopers LLP (PwC) Publishing, London (UK).
- GOVERNMENT OF ALBERTA (2023), “*Tourism Levy: Collecting and Remitting the Tourism Levy for Temporary Accommodation Providers*”, **Alberta Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), <https://www.alberta.ca/tourism-levy.aspx> (Erişim Tarihi: 27.01.2024)
- GÜLER, Ahmet (2017), “*Roma ve Venedik Özelinde İtalya’da Turist Vergisi ve Türkiye’de Uygulanması*”, **Pamukkale Journal of Eurasian Socioeconomic Studies**, S.4(1), ss.18–25.
- HAZINSKI, Thomas A. ve GONZALEZ Peter J. (2022), “*2022 HVS Lodging Tax Report – USA*”, **HVS**, <https://www.hvs.com/article/9469-2022-hvs-lodging-tax-report-usa> (Erişim Tarihi: 25.01.2024).
- HAZINSKI, Thomas A. ve HANSEL, Joseph (2021), “*2021 HVS Lodging Tax Report – USA*”, **HVS**, <https://www.hvs.com/article/9160-2021-hvs-lodging-tax-report-usa> (Erişim Tarihi: 25.01.2024).
- HUDSON, Simon, MENG, Fang, SO, Kevin Kam F., SMITH, Scott, LI, Jing ve QI, Rui (2021), “*The Effect of Lodging Tax Increases on US Destinations*”, **Tourism Economics**, S.27(1), ss.205-219.
- IMPOTS (2023), “*Taxe de Séjour*”, **Impots Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), <https://www.impots.gouv.fr/taxe-de-sejour> (Erişim Tarihi: 24.01.2024).
- INSEE (2023), “*Établissement Public de Coopération Intercommunale / EPCI*”, **L’institut National De La Statistique Et Des Etudes Economiques**, <https://www.insee.fr/fr/metadonnees/definition/c1160> (Erişim Tarihi: 24.01.2024).
- KIZILTOPRAK, Özgür (2022), “*Türkiye’de Konaklama Vergisinin ve Turizm Payının Tahsis İlkesi Yönünden Değerlendirilmesi*”, **Balıkesir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, S.3(1), ss.13-24.
- KYODO NEWS (2023), “*More Japan Tourist Hot-Spots Imposing Hotel Taxes to Fund Promotions*”, **Kyodo News Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), 24 July 2022, <https://english.kyodonews.net/news/2023/07/1c2581710288-more-japan-tourist-hot-spots-imposing-hotel-taxes-to-fund-promotions.html> (Erişim Tarihi: 22.01.2024).
- MATCHA (2020), “*2020 Accommodation Tax in Japan: A Guide for Travelers*”, **Matcha Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), 5 March 2020, https://matcha-jp.com/en/9362#matcha_1 (Erişim Tarihi: 19.01.2024).
- McCARTNEY, Glenn (2019), “*Taxing Tourists to Manage Mass Tourism: A Case Study of Macao*”, **Current Issues in Tourism**, S.23(15), ss.1840-1844.
- MILANO, Claudio, CHEER, Joseph ve NOVELLI, Marina (2018), “*Overtourism: A Growing Global Problem*”, **The Conversation**, <https://theconversation.com/overtourism-a-growing-global-problem-100029> (Erişim Tarihi: 19.01.2024)
- MILANO, Claudio, CHEER, Joseph ve NOVELLI, Marina (2019), **Overtourism: Excesses, Discontents and Measures in Travel & Tourism**, CABI Press, Wallingford (UK).
- MISA TOUR (2022), “*Tourist Tax in Greece*”, **Misa Tour Kurumsal Web Sayfası** (E-Döküman), <https://www.misatour.cz/en/blog/tourist-tax-in-greece> (Erişim Tarihi: 23.01.2024).
- NEPAL, Rabindra ve NEPAL, S. Kumar (2021), “*Managing Overtourism Through Economic Taxation: Policy Lessons from Five Countries*”, **Tourism Geographies**, S.23(5-6), ss.1094-1115.
- OECD (2014), **OECD Tourism Trends and Policies 2014**, OECD Publishing, Paris (FR).
- ORTEGA, J. Luis (2019), “*Tasas Turísticas en España y en Europa: Lo Que Hay Que Pagar*”, **Hostel Tour Kurumsal Web Sayfası**, https://www.hosteltur.com/130006_tasas-turisticas-en-espana-y-en-europa-en-2019-lo-que-hay-que-pagar.html (Erişim Tarihi: 23.01.2024).
- PARVEEN, Nazia (2023), “*Manchester’s £1-a-night Tourist Tax Comes into Force*”, **The Guardian** (E-Haber), 31 Mart 2023, <https://www.theguardian.com/travel/2023/mar/31/manchester-1-a-night-tax-on-tourists-comes-into-force> (Erişim Tarihi: 24.01.2024).

- PLZÁKOVÁ, Lucie ve STUDNÍČKA, Petr (2021), “*Local Taxation of Tourism in the Context of the Collaborative Economy - Case Study from the Czech Republic*”, **Lex Localis - Journal of Local Self-Government**, S.19(1), ss.65-89.
- REVENUE QUÉBEC (t.y.), “*Tax on Lodging - Paying and Billing the Tax*”, **Revenue Québec Kurumsal Web Sayfası**, <https://www.revenuquebec.ca/en/citizens/consumption-taxes/taxable-zero-rated-or-tax-exempt-goods-and-services/tax-on-lodging/> (Erişim Tarihi: 26.01.2024).
- SCOTTISH GOVERNMENT (2023), “*Local Visitor Levy*”, **Scottish Government Kurumsal Web Sayfası**, <https://www.gov.scot/policies/tourism-and-events/tourism-tax-discussion/> (Erişim Tarihi: 23.01.2024).
- STADT WIEN (2022), “*Ortstaxe - Abgabekonto Eröffnen, Steuererklärung Abgeben, Berechnung*”, **Stadt Wien**, <https://www.wien.gv.at/amtshelfer/finanzielles/rechnungswesen/abgaben/ortstaxe.html> (Erişim Tarihi: 22.01.2024).
- STATISTA (2024), “*Impuesto Sobre Las Estancias En Establecimientos Turísticos en Barcelona*”, **Statista (E-Statics)**, <https://es.statista.com/estadisticas/726995/tasa-turistica-por-estancia-en-establecimiento-turistico-barcelona/> (Erişim Tarihi: 21.02.2024).
- THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION (2006), “*Council Directive 2006/112/EC of 28 November 2006 on the Common System of Value Added Tax*”, **Official Journal of the European Union**, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32006L0112> (Erişim Tarihi: 21.03.2024).
- THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION (2011), “*Council Implementing Regulation (EU), No 282/2011 of 15 March 2011 - Laying Down Implementing Measures for Directive 2006/112/EC on the Common System of Value Added Tax*”, (recast 01.07.2022), **Official Journal of the European Union**, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX%3A32011R0282> (Erişim Tarihi: 21.03.2024).
- TOKYO METROPOLITAN GOVERNMENT (2022), “*Guide to Metropolitan Taxes*”, **Tokyo Metropolitan Government**, <https://www.tax.metro.tokyo.lg.jp/book/guidebookgaigo/guidebook2022e.pdf> (Erişim Tarihi: 19.03.2024).
- TÜRK, İsmail (2009), **Kamu Maliyesi**, Turhan Kitabevi, Ankara.
- YAVAN, Sercan (2020), “*Türkiye’deki Konaklama Vergisinin Değerlendirilmesi*”, **Vergi Raporu**, S.250, ss.188-203.

